

УДК 633:665

Жердецька С. В.^{*}, Шахід А., Гулам Ш.*Сумський національний аграрний університет, вул. Г. Кондратьєва, 160, м. Суми, 40021, Україна, *e-mail: svitlana.zh@yandex.ru*

АГРОБІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИРОЩУВАННЯ СУЧАСНИХ СОРТІВ ГІРЧИЦІ САРЕПТСЬКОЇ В УМОВАХ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Гірчиця сарептська або сиза (*Brassica juncea* L.) походить з Південно-Західної Азії. Вирощується в Індії, Пакистані, Росії, Україні, Киргизії та Північному Кавказі. За сучасних змін теплозабезпеченості спостерігається тенденція до розширення границь вирощування даної культури на північ. Таким чином, важливим елементом технології вирощування є підбір сучасних сортів, здатних реалізовувати свій біологічний потенціал за конкретних природно-кліматичних умов. Для вивчення агробіологічних особливостей сортів гірчиці сарептської в 2015–2016 рр. на базі ННБК Сумського НАУ було закладено демонстраційний полігон. Предметом досліджень були 8 сортів гірчиці сарептської вітчизняної селекції ('Пріма', 'Мрія', 'Деметра', 'Чорнява', 'Ретро', 'Росава', 'Роксолана', 'Феліція').

Ґрунт дослідної ділянки – чорнозем типовий глибоко середньо-гумусовий крупнопилувато-середньосуглинковий на лесових породах. Під час проведення досліджень технологія була загальноприйнятою для зони досліджень, окрім елементів, що вивчались. Попередник – зернові колосові. Фон живлення – $N_{30}P_{30}K_{30}$. Спосіб сівби рядковий (15 см), норма висіву – 1,5 млн/га.

Аналіз погодних умов, зокрема гідротермічний коефіцієнт Селянинова (ГТК), виявив, що вологим був вегетаційний період 2016 року (ГТК = 1,60), нормальним за зволоженням – 2015 р. (ГТК = 1,04). За одночасної сівби в другій декаді квітня сходи з'явилися майже одночасно у першій декаді травня. Початок цвітіння (ВВСН 60) основної маси досліджуваних сортів гірчиці сарептської фіксували на 40–41 добу. Період вегетації в розрізі сортів складав: 'Деметра' – 87 діб, 'Феліція' та 'Росава' – 88, 'Пріма' та 'Роксолана' – 91, 'Мрія', 'Чорнява' та 'Ретро' – 92 доби. Збирання проводили в першій декаді серпня комбайном Massey Ferguson 307. Найбільшого середнього значення показник висоти рослин мав сорт 'Феліція' (144,2 см). Низькорослістю характеризувалися рослини сорту 'Росава' (86,7 см). Решта сортів мали показник на рівні 96,6–116,1 см. Значною мірою змінювалася середня кількість гілок першого порядку за сортами від 1,9 до 5,2 шт. Максимальну галузистість мали рослини сорту 'Пріма' (5,2 шт.). Найменше гілок сформував сорт 'Роксолана' (2,0 шт.). Майже не відрізнялись за галузистістю 'Росава' (3,5 шт.), 'Чорнява' (3,8 шт.), 'Феліція' (3,9 шт.) та 'Деметра' (4,1 шт.). Урожайність насіння – основний показник, що характеризує генетичний потенціал сучасних сортів за однакових умов вирощування (природно-кліматичні умови, технологія вирощування). В умовах 2015–2016 рр. 'Пріма', 'Феліція' та 'Деметра' забезпечили формування врожаю насіння на рівні 2,34–2,47 т/га. Недобір урожаю порівняно з цими показниками було отримано в сортів 'Чорнява' та 'Росава' (1,45–1,90 т/га), середні значення визначено у 'Ретро' та 'Роксолана' (2,02–2,25 т/га відповідно).

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку